

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่า
กะเหรี่ยงปกาเกอญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว
Branding and packaging Design of Pga K'nyau
ethnic handicraft products
for Pga K'nyau Ban Pa Ngio Community

ภัทรกร ออแก้ว¹

Pattarakorn Orkaew

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์
คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Assistant Professor, Bachelor of Packaging Design,
Faculty of Fine Arts and Architecture,
Rajamangala University of Technology Lanna
(E-mail: yuyapinya2@gmail.com)

Received: 05/07/2023 Revised: 12/09/2023 Accepted: 15/09/2023

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว 2) พัฒนาค่าตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว 3) ประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว การเก็บข้อมูลมี 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 10 ท่าน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ด้วยการการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มที่ 2 คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) กลุ่มที่ 3 ผู้บริโภคที่ซื้อผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน 90 ท่าน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ เป็นวิถีชาวบ้านที่ได้รับการสอนและสืบทอดจากบรรพบุรุษของชนเผ่าชาวกะเหรี่ยง เหตุผลที่ลูกค้าส่วนใหญ่ซื้อสินค้าจากชุมชนบ้านป่าจั่ว เพราะชอบในความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ ชนเผ่าและสามารถใช้งานได้จริง ผลการออกแบบแบรนด์และตราสินค้า ใช้ชื่อว่า “ยู่ผ่อ” เป็นภาษา ปากะญอ แปลว่า ดอกจั่ว ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบว่า โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตจากกระดาษคราฟท์ (KP) เป็นกล่อง 6 เหลี่ยมโดยมีด้านบนลักษณะคล้ายไม้แขวนเสื้อ บรรจุสินค้าจากด้านล่างกล่อง โครงสร้างสามารถแขวนโชว์สินค้า ณ จุดซื้อจุดขาย กราฟิคนบรรจุภัณฑ์ใช้สีเดียว คือ สีแดงสด มาจากสีของดอกจั่ว ซึ่งเป็นสีประจำชุมชนบ้านป่าจั่ว ลวดลายกราฟิกที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชื่อลาย “เก๋อปอแม” แปลว่า ฟันของแมงมุม ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อตราสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, $SD. = 0.88$) ความพึงพอใจต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, $SD. = 0.71$)

คำสำคัญ: ตราสินค้า, บรรจุภัณฑ์, ผ้าทอชนเผ่า, กะเหรี่ยงปกากะญอ

Abstract

This research aims to; 1) Study and collect data of woven fabric products for Pga K'nyau Ban Pa Ngio Community 2) Develop brand and packaging for Pga K'nyau woven fabrics Ban Pa Ngio Community and 3) Evaluate satisfaction to woven fabric products packaging for Pga K'nyau Ban Pa Ngio Community. Collecting data from 3 groups; The first were 10 entrepreneurs who are members of the group is a purposive sampling that uses an in-depth interview the second group consisted of 3 design experts using a scaled questionnaire. (Rating Scale) and the third group were 90 consumers who buy ethnic Pga K'nyau weaving fabrics by simple random sampling using a questionnaire. The results showed that woven fabric products were the way of the Pga K'nyau villagers who have been taught by their ancestors. The most customers reason for purchasing are beauty, uniqueness, and practical products. The results of brand design that called Yupoh in Pga K'nyau language means Bombax ceiba Linn or Red cotton tree flowers. The result of packaging design shows that the packaging structure is made from kraft paper (KP). It is a hexagonal box with the pack product from the bottom of the box. In addition, the structure has a function that can extend the hanging ears from the box to display the product at the point of sale. The graphics on the packaging use only one color is red color comes from red cotton tree flowers which the flower of the Pa Ngio Community. The graphic pattern indicates the uniqueness of the woven fabric for Pga K'nyau. The pattern unfolded by embroidery with colorful threads and millet embroidery on a woven cloth called "Ker Pomae" means spider's teeth. The satisfaction assessment results of

the target group to the brand is high level ($\bar{x}$ = 3.89, SD. = 0.88). The satisfaction to the woven fabric packaging prototype is high level ($\bar{x}$ = 4.43, SD. = 0.71).

Keywords: Branding, Packaging, Woven Fabric Products, Pga K'nyau

บทนำ

ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว อำเภอแม่อน จังหวัด เชียงใหม่ เป็นวิถีชาวบ้านที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกากะญอ หรือเดิมเรียกกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ คนล้านนามักเรียกว่า “ยาง” พม่าเรียกว่า “กะยีน” ชาวตะวันตก เรียกว่า “กะเรน” (ฐาปนีย์ เครือระยา, 2563) มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย การทอผ้า นับเป็นวัฒนธรรมสำคัญของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอมาแต่อดีต ที่ได้มีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยผู้หญิง จะมีบทบาทในการทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน นอกจากประโยชน์ใช้สอยด้านเครื่องนุ่งห่มของสมาชิกในครอบครัวแล้วยังใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ผ้าทอยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมประเพณีที่งดงาม และยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำเป็นสำหรับ ครัวเรือนในชนบท เมื่อกาลเวลาผ่านไป สังคมมีการพัฒนามีความเจริญมากขึ้น เมื่อความเจริญเข้ามายังหมู่บ้านป่าจั่ว การทอผ้าเพื่อสำหรับสวมใส่เป็นเครื่องนุ่งห่มให้ตนเองจึงลดลง เปลี่ยนเป็นแต่งกายตามสมัยมากขึ้น แต่วิถีการทอผ้ายังไม่ได้หายไปแต่เปลี่ยนจากการทอเพื่อใช้เป็นการทอเพื่อจำหน่าย โดยจุดเด่นของผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว เป็นการสร้างสรรค์ลวดลายและทักษะงานฝีมือที่มีความประณีต ผ้าทอทุกชิ้นผลิตด้วยความตั้งใจ มีความละเอียดอ่อนในแต่ละขั้นตอนของการทำลวดลายของผ้าทอ ส่วนใหญ่ได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติและวิถีชีวิตภายในชุมชนแล้วใช้จินตนาการนำเอาลักษณะเด่นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นพืชพรรณดอกไม้ต้นไม้ สัตว์น้อยใหญ่ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนถึงประเพณีและคตินิยม

ของชนเผ่ามาประยุกต์ถ่ายทอดลงสู่ลวดลายบนผืนผ้า ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นชนเผ่าผู้มีฝีมือในการทอผ้าที่เก่งที่สุดเผ่าหนึ่ง

เมื่อได้ผ้าทอเป็นผืนจากการทอก็นำมาแปรรูปเป็นสินค้า เช่น เสื้อ ผ้าพันคอ ถุงย่าม ชุดเดรส ผ้าคลุมไหล่ และสินค้าอื่นๆ สินค้าบางส่วนขายได้เลยหลังจากการแปรรูป บางส่วนนำมาเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยการปักลวดลาย ซึ่งการปักผ้าถือเป็นทักษะขั้นสูง ยิ่งปักได้ลายเล็กและละเอียดเท่าไร ก็ยิ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นคนเก่งและมีฝีมือมากเท่านั้น (ชญญารัตน์ อธิริญวัฒน์, 2564) ปัจจุบันผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอเป็นสินค้ายังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยความประณีตสวยงามจากลวดลายต้นฉบับภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของชุมชนบ้านป่าจั่ว ผู้ประกอบการในชุมชนมองเห็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปร่วมพัฒนาสินค้าให้ตอบโจทย์ผู้บริโภค ทำให้ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอมีแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ผู้ประกอบการยังมองข้ามความสำคัญของการออกแบบและพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งตราสินค้าจะทำให้ลูกค้าเห็นถึงคุณค่าในสินค้า ทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำและยอมรับในสินค้าได้อย่างสนิทใจ และยังไม่มีกรออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยสื่อสารอัตลักษณ์และสร้างภาพลักษณ์เชิงคุณค่าที่ดีกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เหมาะสมจึงส่งผลต่อคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ในด้านการปกป้องคุ้มครองสินค้าและการขนส่ง อีกทั้งยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้เท่าที่ควร ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวนี้เสียโอกาสทางการตลาดไปไม่น้อย

จากปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ โดยมีความต้องการให้การดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืน อันนำไปสู่การออกแบบตราสินค้าซึ่งจะสร้างความน่าเชื่อถือและมีความน่าใช้งานมากขึ้น ซึ่งตราสินค้าเดิมไม่สามารถสื่อความหมาย และไม่สามารถสร้างการจดจำแก่กลุ่มผู้บริโภคได้ หากตราสินค้าที่สร้างประสบความสำเร็จได้รับความนิยม ก็สามารถขยายตลาดหรือผลิตสินค้าใหม่ภายใต้ตราสินค้าเดิม ด้านการ

ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่จะมีบทบาทในการคุ้มครองป้องกันหรือรักษาคุณภาพสินค้าให้อยู่คงเดิมตั้งแต่ผู้ผลิตไปจนถึงมือผู้บริโภค อีกทั้งแสดงอัตลักษณ์เฉพาะของสินค้าสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค แสดงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของสินค้าเกี่ยวกับชนิด คุณภาพ และแหล่งที่มา อย่างชัดเจน เพิ่มคุณค่าทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์ซึ่งจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น (สุทธิศักดิ์ กลิ่นแก้วณรงค์, 2558)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว
2. เพื่อพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรได้แก่ ประชากรชุมชนบ้านป่าจั่ว หมู่ที่ 4 ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว แบ่งเป็น 3 กลุ่ม แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้
 - 1.2.1 กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ (1) กลุ่มผู้ผลิต จำนวน 10 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ใช้แบบสอบถามด้วยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (2) ผู้บริโภคที่สนใจหรือซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ จำนวน 90

ท่าน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบ (Check List)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) พร้อมข้อเสนอแนะ

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นผู้บริโภคที่สนใจหรือซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ จำนวน 100 ท่าน ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Model)

2. ขอบเขตการกำหนดตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ทฤษฎีการออกแบบตราสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ

3. ขอบเขตชนิดของสินค้า

ผู้วิจัยได้กำหนดชนิดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ที่นำมาศึกษา จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้ 1) เดรสกะเหรี่ยง 2) เสื้อกะเหรี่ยงหญิง 3) เสื้อกะเหรี่ยงชาย 4) ย่ามกะเหรี่ยง 5) ผ้าพันคอ

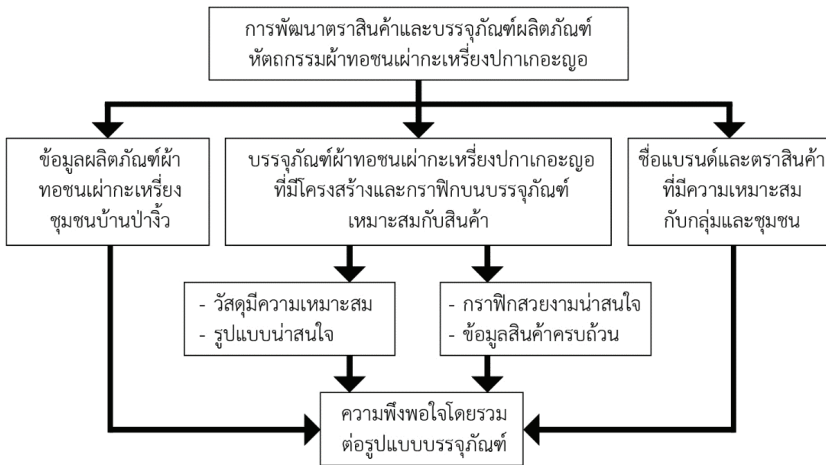
กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดด้านการออกแบบตราสินค้า

การออกแบบสัญลักษณ์ควรมีรูปลักษณะที่น่าจดจำ ให้ความรู้สึกคุ้นเคย แต่ต้องดูไม่ธรรมดา ควรเรียบง่าย สื่อความหมายได้รวดเร็ว แต่สมบูรณ์พร้อมด้วยสาระและรายละเอียด มีความร่วมสมัย เหมาะกับกาลเวลา ไม่ล้ายุคจนทำให้ล้าสมัย ได้โดยเร็ว ควรสะดวกต่อการใช้งานดูเหมาะสมกับปรัชญาและกิจกรรมของผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งตราสินค้าเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการ

วางแผนทางการตลาดเพราะการที่มีตราสินค้าที่เป็นที่ถูกต้องของผู้บริโภค นั้นจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและทำให้รู้สึกว่าคุณค่าสินค้าที่มีตราสินค้าจะมี คุณค่าและมีคุณภาพดีกว่าสินค้าที่ไม่มีตราสินค้าเมื่อตราสินค้ามีคุณค่าใน สายตาของผู้บริโภค แล้วก็จะส่งผลให้มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงขึ้นเป็นการ ลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ ซึ่งวิธีสังเกตว่าสิ่งไหนเป็นตราสินค้าหรือไม่จะสามารถสังเกตได้จาก คุณลักษณะ 4 ประการ (พิมพ์ลภัทร ศรีมณฑา และพัชร พิธิ์, 2554) ดังนี้

- 1) Attribute: รูปร่างภายนอกที่จะทำให้เกิดการจดจำ
 - 2) Benefit: คุณประโยชน์
 - 3) Value: สิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าสินค้าแล้วเกิดความภูมิใจ
 - 4) Personality: บุคลิกภาพของตราสินค้า
2. แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีหลักที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้
- 1) มีความโดดเด่น (Outstanding) ในสภาพการตลาดที่มีการแข่งขันที่สูง บรรจุภัณฑ์จะต้องมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก เมื่อเวลาวางข้างกับคู่แข่งหรือสินค้าอื่นๆ ก็จะต้องดูโดดเด่น ทั้งสี สัน รูปทรงและรูปแบบ
 - 2) ภาพลักษณ์แบรนด์และความแตกต่าง (Brand Differentiate) เป็นการออกแบบให้แบรนด์เกิดความแตกต่างและโดดเด่นเพื่อสร้างการจดจำและจงใจให้เกิดการอ่านในรายละเอียดต่อไป
 - 3) ความรู้สึกร่วมที่ดี (Brand Experience) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ซื้อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อศิลปะที่ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยรวม เริ่มจากการก่อให้เกิดความสนใจด้วยความเด่นเปรียบเทียบกับรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อจงใจให้ตัดสินใจซื้อ และจบลงด้วยความรู้สึกที่ดีที่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อได้ จึงก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อ เกิดความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของและอยากทดลองสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์นั้น (สมาลี ทองรุ่งโรจน์, 2555)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ทั้งด้านโครงสร้างและกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอของผู้บริโภค

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความเรื่องผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอชนเผ่าภายในประเทศไทย ศึกษาข้อมูลหัตถกรรมผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว ในด้านรูปแบบเอกลักษณ์ของสินค้า หลักการออกแบบตราสินค้ารวมถึงบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอ ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกของสินค้า ศึกษาปัญหาอุปสรรคบรรจุภัณฑ์เดิมของกลุ่มและความต้องการของกลุ่ม สอบถามจาก (1) กลุ่มผู้ผลิต จำนวน 10 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ใช้แบบสอบถามด้วยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด เป็นเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (2) ผู้บริโภคที่สนใจหรือซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ จำนวน 90 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามแบบ ตรวจสอบ (Check List) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละของผลผลิต คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำผลมาออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ

2. ขั้นตอนการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

2.1 การออกแบบตราสินค้าที่ใช้ในบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ค้นคว้า เก็บข้อมูลด้านการสร้างเอกลักษณ์องค์กร โดยคำนึงตามลักษณะที่กลุ่มเป้าหมายต้องการคือนำเสนอเอกลักษณ์ขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ จากการสร้างตราสินค้า ให้น่าจดจำและสามารถนำเอกลักษณ์เป็นตราสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ จำนวน 3 รูปแบบ

2.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์โครงสร้างและกราฟิกบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ ที่ได้แนวทางจากการศึกษา ค้นคว้า และแบบสอบถาม และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ถูกลำข้อมูลทำแบบจำลอง (Model) บรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ จำนวน 3 รูปแบบ แล้วนำแบบจำลองไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) พร้อมกับการให้ข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจ

ประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ ที่ได้รับการออกแบบจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Group) ใช้การสุ่มแบบ สะดวก สุ่มจากนักท่องเที่ยวที่สนใจเลือกซื้อสินค้าเครื่องประดับเงินจากร้านค้าภายใน จังหวัดน่าน จำนวน 100 ท่าน โดยแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ด้วยคำถามเรียงลำดับ ประกอบต้นแบบบรรจุภัณฑ์เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ สามารถสรุปผลวิจัยเป็น 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษและอนุรักษ์ให้คงอยู่จวบจนปัจจุบัน ใช้ช่วงเวลาว่างหลัง ฤดูทำนา และทำสวน รวมตัวกันตั้งกลุ่มทอผ้าไว้ใช้และจำหน่าย ใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มหัตถกรรมผ้าทอบ้านป่าจั่ว” เป็นการสร้างสรรค์เสื้อผ้าด้วยผ้าฝ้ายทอมือ โดยการทอที่เอว ตกแต่งลวดลายด้วยเทคนิคการมัดหมี่ การจก ผ้าทอสีพื้น ลายริ้ว และการปักที่ถอดอัตลักษณ์ลวดลายกะเหรี่ยง นำมาจัดวางองค์ประกอบใหม่ประยุกต์ให้มีความร่วมสมัย โดยทุกขั้นตอนการทอจะทำด้วยมือทั้งหมด เอกลักษณ์โดดเด่นที่แสดงถึงตัวตนของชนเผ่ากะเหรี่ยงที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ลวดลายต่างๆ มักเกิดจากการสังเกตการใช้จินตนา การนำเอาลักษณะเด่นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งพืชพรรณ ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์น้อยใหญ่ ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนไปจนถึงประเพณีและคตินิยมของชนเผ่ามาประยุกต์ถ่ายทอดลงสู่ลวดลายบนผืนผ้าได้อย่างงดงาม ด้วยเทคนิคการสร้างสรรลวดลายที่หลากหลาย ทั้งการจก การทอยกดอก การมัดหมี่ การปักด้วยด้ายหรือไหมพรมหลากสี การปักประดับ ตกแต่งด้วยเมล็ดลูกเดือยและนำผ้าทอไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย อาศัยจุดเด่นของผ้าทอกะเหรี่ยงโดยใช้เส้นฝ้าย ทอด้วยภูมิปัญญาเดิมของกะเหรี่ยง ย้อมสีธรรมชาติที่มีวัตถุดิบจากผืนป่าชุมชน สามารถสร้างรายได้สู่ครัวเรือน ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจงานฝีมือ ประเภทของผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ลูกค้าให้ความสนใจที่สุด ได้แก่ เตรสะกะเรี่ยง, เสื้อกะเหรี่ยงหญิง, เสื้อกะเหรี่ยงชาย, ย่ามกะเหรี่ยง, ผ้าพันคอ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการซื้อเพื่อใช้งานเอง เหตุผลที่ลูกค้าซื้อผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ เพราะชอบในความสวยงามของผลิตภัณฑ์และสามารถใช้งานได้จริง

ภาพประกอบที่ 2 การผลิตสินค้าของกลุ่มชาวทอผ้าบ้านป่าจิ้ง

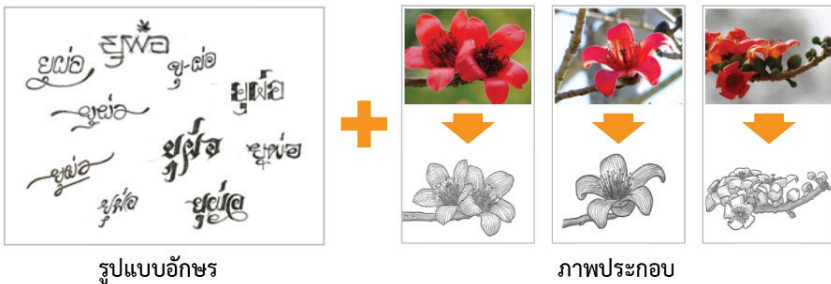
บรรจุภัณฑ์เดิมใช้เป็นถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษสามารถซื้อได้จากร้านค้าทั่วไป โดยกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอชุมชนบ้านป่าจิ้ง จะสั่งซื้อบรรจุภัณฑ์ถุงจากร้านค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนป่าจิ้งมีแนวคิดที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มาในรูปแบบโครงสร้างที่น่าสนใจ สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้าได้ดี สามารถบรรจุสินค้าได้หลากหลายชนิด เพื่อลดต้นทุนในการผลิตบรรจุภัณฑ์ กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นสวยงาม ดึงดูดสายตา มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์สามารถแสดงได้อย่างครบถ้วน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สื่อถึงเอกลักษณ์ของผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ

2. ผลการการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

2.1 ตราสินค้า

การออกแบบตราสินค้าที่ใช้ในบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ค้นคว้า เก็บข้อมูลด้านการสร้างเอกลักษณ์องค์กร โดยคำนึงตามลักษณะที่กลุ่มเป้าหมายต้องการคือนำเสนอเอกลักษณ์ขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ จากการสร้างตราสินค้า (LOGO) ให้นำจดจำและสามารถนำเอกลักษณ์เป็นตราสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ

การออกแบบตราสินค้า ชื่อแบรนด์ที่เป็นตัวอักษรซึ่งจะนำมาเป็นชื่อตราสินค้า มาจากต้นไม้ประจำหมู่บ้านป่าจั่ว ในภาษากะเหรี่ยงปกากะญอ จะใช้คำว่า “ยุผ่อ” แปลว่าดอกจั่ว โดยการออกแบบตัวอักษรใช้แบบไทโปกราฟฟี (Typography) ร่วมกับภาพกราฟิกประกอบตราสินค้าเป็นภาพ “ดอกจั่ว” ที่จะมาประกอบ ใช้เขียนภาพลายเส้น โดยตัดทอนจากภาพจริงของดอกจั่ว เพื่อให้ตราสินค้าโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นภาพจำสำหรับลูกค้า นำเสนอกลยุทธ์เอกลักษณ์ขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ จากการสร้างตราสินค้า ให้น่าจดจำและสามารถนำเอกลักษณ์เป็นตราสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ จำนวน 3 รูปแบบ

ภาพประกอบที่ 3 การออกแบบตัวอักษรที่ใช้เป็นตราสินค้า “ยุผ่อ”

นำรูปแบบตัวอักษรที่ได้ออกแบบ โดยเลือกที่มีความเหมาะสมที่สุดจำนวน 3 แบบมาประกอบกับภาพลายเส้นของดอกจั่ว ที่ได้ออกแบบจำนวน 3 รูปแบบ มาประกอบกันให้เกิดเป็นตราสินค้า โดยสร้างรูปแบบตราสินค้าแบบสืเดียวเพื่อลดต้นทุนในการพิมพ์ โทนสีที่ใช้ในการสร้างตราสินค้า ได้มาจากสีของดอกจั่ว คือ สีแดงสด จากนั้นนำรูปแบบของตราสินค้าทั้ง 3 แบบ ให้กลุ่มผู้ผลิตช่วยกันแสดงความคิดเห็นและช่วยกันเลือกแบบตราสินค้าให้เหลือเพียงรูปแบบเดียว ได้แก่ตราสินค้ารูปแบบที่ 1

ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบตราสินค้าทั้ง 3 รูปแบบ

2.2 บรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอที่ได้แนวทางจากการศึกษา ค้นคว้า และแบบสอบถามและนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ถู้นำข้อมูลทำแบบจำลอง (Model) บรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ จำนวน 3 รูปแบบ การออกแบบบรรจุภัณฑ์จะสามารถบรรจุสินค้าผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ของกลุ่มได้ 5 ชนิด ได้แก่ เดรสกะเหรี่ยง, เสื้อกะเหรี่ยงหญิง, เสื้อกะเหรี่ยงชาย, ย่ามกะเหรี่ยง, ผ้าพันคอ (บรรจุครั้งละ 1 ชนิดสินค้า)

1. เดรสกะเหรี่ยง
2. เสื้อกะเหรี่ยงหญิง
3. เสื้อกะเหรี่ยงชาย
4. ย่ามกะเหรี่ยง
5. ผ้าพันคอ

ภาพประกอบที่ 5 ชนิดของสินค้าผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ แบ่งการออกแบบเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.2.1 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 3 รูปแบบ ทำการออกแบบจะใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ชนิดเดียวกันความหนาและขนาดใกล้เคียงกัน ทำให้ต้นทุนในการผลิตเมื่อจะนำไปผลิตในระบบอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกันมากมากเกินไป จะมีความแตกต่างกันในรูปแบบของแพทเทิร์น ซึ่งทำให้ในการขึ้นรูปโครงสร้างบรรจุภัณฑ์แล้วจะมีลักษณะรูปทรงที่แตกต่างกัน และมีจุดเด่นของแต่ละรูปแบบที่แตกต่างกัน

2.2.2 กราฟิคนบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 3 รูปแบบ มีการจัดองค์ประกอบกราฟิกให้มีความสวยงามสะดุดตา ให้ความสำคัญกับรายละเอียดสินค้า ได้แก่ ตราสินค้า สัญลักษณ์ ตัวอักษร ภาพประกอบ ลวดลาย ด้วยการนำลวดลายของการปักลูกเต๋ายบนผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอมาคลี่คลายให้เป็นกราฟิก 3 ลวดลาย ประกอบกับการใส่ข้อมูลสำคัญให้เหมาะสมกับโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ในแต่ละรูปแบบ ใช้ระบบการพิมพ์แบบสีเดียวกัน เมื่อขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์แล้วผู้บริโภคมองเห็นได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน

ภาพประกอบที่ 6 แบบจำลองบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ
รูปแบบที่ 1

ภาพประกอบที่ 7 แบบจำลองบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปากแคะ
รูปแบบที่ 2

ภาพประกอบที่ 8 แบบจำลองบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปากแคะ
รูปแบบที่ 3

จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อ ผลการประเมิน ปรากฏว่าแบบที่ 1 มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองบรรจุกัณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน

รายการ	รูปแบบบรรจุกัณฑ์		
	รูปแบบ ที่ 1 (x̄)	รูปแบบ ที่ 2 (x̄)	รูปแบบ ที่ 3 (x̄)
1. ด้านโครงสร้างบรรจุกัณฑ์			
1.1 วัสดุเหมาะสม สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์และง่ายใน การผลิตในระบบอุตสาหกรรม	4.67	4.00	4.33
1.2 ใช้งานได้ง่าย ขึ้นรูปและพับเก็บง่าย เปิด-ปิด ได้สะดวก สะดวกในการขนส่ง	4.33	2.67	5.00
1.3 ความน่าสนใจโดยรวมของโครงสร้างบรรจุกัณฑ์	5.00	4.33	4.67
2. ด้านกราฟิกบนบรรจุกัณฑ์			
2.1 การใช้สี อักษรและลวดลายประกอบ จัดวางองค์ ประกอบสวยงาม ดึงดูดสายตา	5.00	4.33	4.00
2.2 ข้อมูลบนบรรจุกัณฑ์สามารถแสดงได้อย่างครบถ้วน	4.33	5.00	4.67
2.3 ความน่าสนใจโดยรวมของกราฟิกบนบรรจุกัณฑ์	5.00	3.33	3.67
3. ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย			
3.1 เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ปံบอกถึงรสนิยมอันดีของ ผู้ใช้งาน	5.00	4.67	3.33
3.2 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถย่อยสลายหรือรีไซเคิลได้	4.67	4.00	4.33
3.3 สื่อถึงเอกลักษณ์ของผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกา เกอะญอ ได้อย่างชัดเจน	3.67	3.33	4.67
รวม	4.63	3.96	4.29

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองบรรจุกัณฑ์
ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมินความเหมาะสมและข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติมที่แสดงความคิดเห็นต่อทำแบบจำลอง (Model) บรรจุกัณฑ์ผ้าทอชนเผ่า
ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567

กะเหรี่ยงปกากะญอ พบว่า แบบที่ 1 มีความเหมาะสมที่สุด มีค่าความเหมาะสมในระดับมาก มีค่า ($\bar{x} = 4.63$)

ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ วัสดุเหมาะสม สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์และง่ายในการผลิตในระบบอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.67$) ใช้งานได้ง่าย ขึ้นรูปและพับเก็บง่าย เปิด-ปิด ได้สะดวก สะดวกในการขนส่ง ($\bar{x} = 4.33$) ความน่าสนใจโดยรวมของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ($\bar{x} = 5.00$)

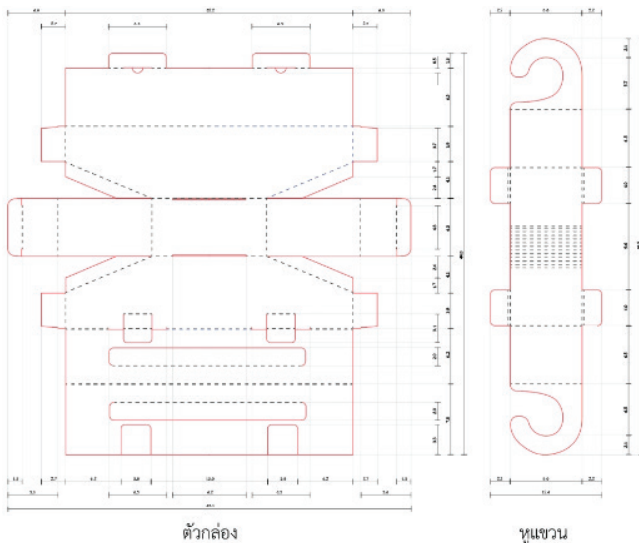
ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ การใช้สี อักษรและลวดลายประกอบจัดวางองค์ประกอบสวยงาม ดึงดูดสายตา ($\bar{x} = 5.00$) ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์สามารถแสดงได้อย่างครบถ้วน ($\bar{x} = 4.33$) ความน่าสนใจโดยรวมของกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ($\bar{x} = 5.00$)

ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ บ่งบอกถึงรสนิยมอันดีของผู้ใช้งาน ($\bar{x} = 5.00$) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถย่อยสลายหรือรีไซเคิลได้ ($\bar{x} = 4.67$) สื่อถึงเอกลักษณ์ของผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอได้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.67$)

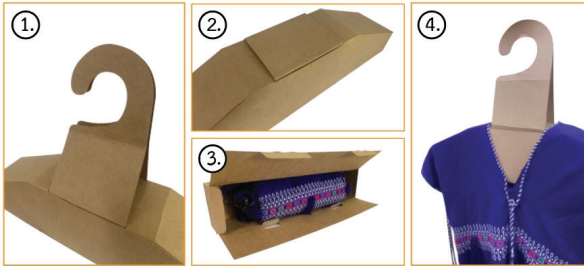
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในทางเดียวกัน คือ บรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบ มีจุดดีและจุดด้อยที่แตกต่างกันออกไป ทั้งด้านโครงสร้าง กราฟิกและการส่งเสริมการขาย หากมีการผลิตในระบบอุตสาหกรรมเพื่อใช้บรรจุผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ควรมีการปรับปรุงแบบให้เหมาะสมที่สุดโดยนำข้อดีของแต่ละแบบมาปรับใช้เพื่อให้ได้บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปแบบสมบูรณ์ที่สุดที่จะส่งผลต่อการจำหน่ายสินค้า

ผลการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ เพื่อให้เป็นบรรจุภัณฑ์ที่เนกประสงค์ โดยสามารถเป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่าย เพื่อการขนส่งและเพื่อจัดแสดงสินค้า เป็นลักษณะกล่องเป็นโดคัท ขนาดการบรรจุตามขนาดผ้าทอที่พับแล้วมีขนาดใหญ่สุด วัสดุบรรจุภัณฑ์ผลิตจากกระดาษคราฟท์ (KP) ความหนา 300 แกรม ทำให้ได้กระดาษที่มีความเหนียว แข็งแรง ทนทาน และมีความยืดหยุ่นสูง ช่วยทำให้สามารถรับแรงกดหรือแรงกระแทกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และ

สามารถเข้าสู่ระบบการพิมพ์ได้ไม่ต่างกับกระดาษฟอกสีขาว แพทเทิร์นของบรรจุภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่ 1. ตัวกล่อง ทำหน้าที่ปกป้องสินค้าภายในไม่ให้หลุดออกจากกล่อง อีกทั้งยังทำหน้าที่ปกป้องแรงกระแทกจากภายนอกที่ทำให้สินค้าเสียหาย รูปทรงของบรรจุภัณฑ์พื้นฐานมาจากกล่องรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแต่หักมุมเอียง ด้านบนกล่องทั้ง 2 ด้านลงเป็นกล่อง 6 เหลี่ยม คล้ายไม้แฉวงเสื่อ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตัดมุมด้านบน สามารถใช้แขวนผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอได้จริง ประติงว่าเป็นไม้แฉวงเสื่อ 2. หูแขวน เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะเสียเปรียบบนตัวกล่อง โดยสอดจากด้านในกล่องขณะขึ้นรูป สามารถพับเก็บไว้ในกล่องขณะเรียงซ้อนหรือขนส่งสินค้าและเมื่อกางออกจะทำหน้าที่เป็นที่แขวนสินค้าเพื่อโชว์สินค้า ณ จุดซื้อจุดขาย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์นี้ ชิ้นส่วนของโครงสร้างทั้ง 2 ชั้น ทั้งตัวกล่องและหูแขวนมีจุดเด่นที่สำคัญอีกหนึ่งอย่างคือสามารถพับขึ้นรูปกล่องได้ง่ายใช้เวลาไม่นานและไม่ต้องใช้กาวในการขึ้นรูป ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้

ภาพประกอบที่ 9 แพทเทิร์นโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่า
กะเหรี่ยงปกากะญอ

1. ภาพกล่องขณะกางหูแขวน
2. ภาพกล่องขนาดพับหูแขวน
เสียบเก็บในกล่องขณะขนส่ง
3. ภาพขณะเปิดกล่อง มีสินค้า
บรรจุอยู่ภายใน
4. ภาพการแขวนโชว์สินค้า
ณ จุดซื้อ-จุดขาย

ภาพประกอบที่ 10 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ
เมื่อขึ้นรูป

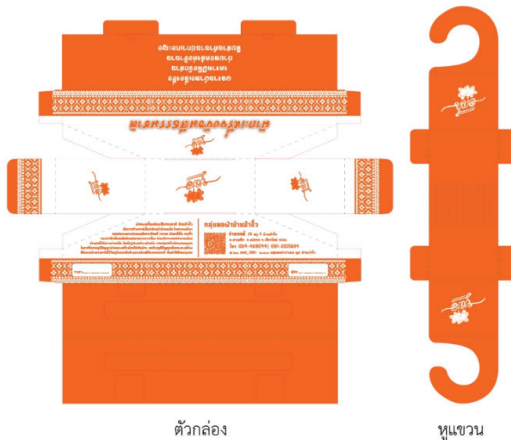
2.2.2 กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์

มีแนวคิดการออกแบบโดยคำนึงถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่กลุ่มทำให้เกิดความประทับใจ กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้เกิดความอยากซื้อสินค้า มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ ในงานวิจัยนี้จึงเน้นให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง จึงต้องแสดงเอกลักษณ์ของสินค้าให้ได้มากที่สุด แต่ยังคำนึงถึงกระบวนการพิมพ์ที่จะง่ายต่อการผลิตและไม่เพิ่มต้นทุนให้แก่กลุ่มผู้ผลิตมากเกินไป คุณโทนส์โดยการ ใช้การพิมพ์แบบสีเดียว ซึ่งได้มาจากสีของดอกจ้าว เป็นสีที่มีอำนาจดึงดูดความสนใจ กระตุ้นประสาท ทำให้เรารู้สึกตื่นเต้น และสะดุดตามากที่สุด กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้สื่อความหมายให้แก่บรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชื่อลายว่า “เก๋อปอแม” (เก๋อปอ=แมงมุม) (แม = ฟัน) มีการเล่าสืบต่อกันมาว่ามีที่มาจากชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอในสมัยก่อนยังชีพด้วยการหาของป่าและล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร แล้วเจอเข้ากับแมงมุมและสังเกตจุดเด่นของฟันของแมงมุม เมื่อกลับออกจากป่าจึงคิดค้นเส้นลายผ้าเป็นฟันของแมงมุม (อวรรณโพ วงศ์จุ, 2563)

ภาพประกอบที่ 11 การคลี่คลายลดลายการปักลูกเต๋อยบนผ้าทอชนเผ่า
กะเหรี่ยงปกาเกอญอ

นอกจากส่วนของลดลายแล้ว กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ยังมีข้อมูลของสินค้า ได้แก่ ด้านหน้ากล่องมีตราสินค้า “ยุผ่อ” และมีชื่อสินค้าที่กล่าวถึงสินค้าโดยรวมว่า “ผ้ากะเหรี่ยงย้อมสีธรรมชาติ” ด้านหลังกล่อง มีสตอรี่เทลลิงของสินค้า และชุมชนป่าจ้าว, ข้อมูลการติดต่อกลุ่มผู้ผลิต, ผู้ทอ, ราคา โดยรวมมีการบรรจุข้อมูลสินค้าไว้อย่างครบถ้วน เมื่อคลี่กล่องออก จะปรากฏกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ

ภาพประกอบที่ 12 กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ
ก่อนขึ้นรูปกล่อง

ภาพประกอบที่ 13 ภาพฉายของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่า
กะเหรี่ยงปกาเกอญอ

เมื่อได้รูปแบบโครงสร้างและกราฟิกที่สมบูรณ์แล้วจึงนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์ ต้นแบบบรรจุภัณฑ์เซตเครื่องประดับเงินใช้ระบบการพิมพ์ดิจิทัล (Digital Printing) แล้วจึงนำชิ้นงานที่ได้ไปตัด - ฉลุ (DIE - CUT) ตามลักษณะได้ออกแบบไว้ ในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการขึ้นรูปและบรรจุผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอลงในต้นแบบบรรจุภัณฑ์ จึงเสร็จสิ้นกระบวนการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์

ภาพประกอบที่ 13 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ
ที่มีการบอกขนาด

3. ผลประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อด้านแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ชุมชนบ้านป่าจั่ว ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ทราบถึงคุณภาพของต้นแบบบรรจุภัณฑ์ 4 ด้าน (ได้แก่ ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์, ด้านการอำนวยความสะดวก, ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย, ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม) ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อด้านแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ

รายการ	ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
1. ขนาดของบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน	4.62	0.57	มากที่สุด
2. บรรจุภัณฑ์สามารถพกพา จับ หิ้ว ถือ เปิด-ปิด ใช้งาน สิ้นค้าได้สะดวก	4.46	0.73	มาก
3. สะดวกในการขนส่ง จัดเก็บ เรียงซ้อน ประหยัดพื้นที่	4.52	0.72	มากที่สุด
4. มีรูปแบบและโครงสร้างที่น่าสนใจเหมาะสมกับสินค้า	4.46	0.76	มาก
5. วัสดุเหมาะสมสามารถย่อยสลายตามธรรมชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	4.51	0.65	มากที่สุด
6. ส่งเสริมการขายด้วยการจัดแสดงสินค้า ณ จุดซื้อจุดขายได้น่าสนใจ	4.35	0.81	มาก
7. มีการแสดงข้อมูลของสินค้าบนบรรจุภัณฑ์ครบถ้วน สื่อความหมายชัดเจน	4.37	0.66	มากที่สุด
8. สีและกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สวยงามดึงดูดความสนใจ สื่อความหมายได้ดี	4.53	0.66	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
9. ตราสินค้าน่าสนใจ สื่อถึงองค์กรได้ชัดเจน ง่ายต่อการจดจำ	3.89	0.88	มาก
10. สื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าหัตถกรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ	4.61	0.65	มากที่สุด
รวม	4.43	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ พบว่าโดยภาพรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, $SD = 0.71$) ขนาดของบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.57$) บรรจุภัณฑ์สามารถพกพา จับ หิ้ว ถือ เปิด - ปิด ใช้งานสินค้าได้สะดวก ($\bar{x} = 4.46$, $SD = 0.73$) สะดวกในการขนส่ง จัดเก็บ เรียงซ้อน ประหยัดพื้นที่ ($\bar{x} = 4.52$, $SD = 0.72$) มีรูปแบบและโครงสร้างที่น่าสนใจเหมาะสมกับสินค้า ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.76$) วัสดุเหมาะสมสามารถย่อยสลายตามธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.51$, $SD = 0.65$) ส่งเสริมการขายด้วยการจัดแสดงสินค้า ณ จุดซื้อ จุดขายได้น่าสนใจ ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.81$) มีการแสดงข้อมูลของสินค้าบนบรรจุภัณฑ์ครบถ้วน สื่อความหมายชัดเจน ($\bar{x} = 4.37$, $SD = 0.66$) สีและกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สวยงามดึงดูดความสนใจ สื่อความหมายได้ดี ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.66$) ตราสินค้าน่าสนใจ สื่อถึงองค์กรได้ชัดเจน ง่ายต่อการจดจำ ($\bar{x} = 3.89$, $SD = 0.88$) สื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าหัตถกรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ ($\bar{x} = 4.61$, $SD = 0.65$)

อภิปรายผล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว ทำให้พบว่าผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมของกะเหรี่ยงชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ เป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงที่จะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยภายในครัวเรือน และถ่ายทอดให้แก่สมาชิกที่เป็นเพศหญิง (สาวตรี สุวรรณสถิตย์, 2539) ผู้หญิงทุกคนต้องทอผ้าให้คนในครัวเรือนใส่ และเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สินค้าทุกชิ้นจะใช้เวลาทอด้วยกี่เอว ตกแต่งลวดลายด้วยเทคนิคการมัดหมี่ การจก ผ้าทอสีพื้น ลายริ้ว และการปักที่ถอดอัตลักษณ์ลวดลายกะเหรี่ยง นำมาจัดวางองค์ประกอบใหม่ประยุกต์ให้มีความร่วมสมัย ตัดเย็บรูปแบบต่างๆ เอาด้วยมือทำให้มีสวยงามเป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นในเรื่องของการปักลวดลาย ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากสิ่งรอบตัวที่ได้พบเห็นมาไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติรอบตัว การดำเนินชีวิต ความเชื่อหรือศาสนา (ปิลันลั่น ปุณณูประภา และคณะ, 2561)

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า ชื่อตราสินค้าที่จะนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าจะใช้คำว่า “ยุผ่อ” ซึ่งแปลว่าดอกจั่ว จึงนำทั้งคำและรูปประกอบ มาออกแบบเป็นตราสินค้า ทั้งนี้เพราะมีความหมายสื่อถึงสถานที่ผลิตสินค้า สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่า การตั้งชื่อแบรนด์และตราสินค้ามีเหตุผลเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของชุมชน วัฒนธรรม และภูมิปัญญา (Sirirajlao, 2018) การออกแบบบรรจุภัณฑ์แบ่งการออกแบบออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างบรรจุภัณฑ์เป็นกล่องไคคัท ขนาดขณะขึ้นรูป กว้าง 6.5 เซนติเมตร ยาว 32.5 เซนติเมตร สูง 8.5 เซนติเมตร วัสดุบรรจุภัณฑ์ผลิตจากกระดาษคราฟท์ (KP) ความหนา 300 แกรม การเลือกใช้กระดาษคราฟท์มาทำบรรจุภัณฑ์สินค้า ทั้งนี้เนื่องจากคุณสมบัติที่มีความเหนียว แข็งแรง ทนทาน และมีความเย็นหยุ่นสูง ช่วยทำให้สามารถรับแรงกดหรือแรงกระแทกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของโสธรญา สัมเขียวหวาน (2557) ที่พบว่า กระดาษเพื่อการบรรจุภัณฑ์ (Packaging

paper and board) เพื่อให้ได้ความแข็งแรงของกระดาษในระดับสูง การมีพันธะระหว่างเส้นใยมากๆ จึงมีความสำคัญซึ่งเยื่อกระดาษที่ได้ดีที่สุด รูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ เป็นกล่องรูปทรง 6 เหลี่ยม ลักษณะคล้ายไม้แขวนเสื้อ สามารถแขวนสินค้าเพื่อโชว์สินค้า ณ จุดซื้อจุดขายได้ ทั้งนี้เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการเห็นสินค้าจริงและลองใส่ก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพดี เสตพรธณ (2544) ที่พบว่า กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ทำให้ทราบถึงการรับรู้ และความพึงพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ 2) กราฟิบบนบรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า กราฟิบบนบรรจุภัณฑ์ ใช้การพิมพ์แบบสีเดียว สีที่ใช้จะใช้สี แดง แสด เป็นสี ประจำหมู่บ้านป่าจั่ว ซึ่งได้มาจากสีของดอกจี่ว ภาพประกอบที่สื่อความหมายให้แก่บรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอ เกิดขึ้นจากการคลี่คลายจากลวดลายการปักด้วยเส้นด้ายที่หลากหลายและการปักด้วยลูกเดือยที่ปักลงบนผืนผ้า และยังมีรายละเอียด ได้แก่ ตราสินค้าและข้อมูลของสินค้า พิมพ์บนบรรจุภัณฑ์อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ ตาลกุล และคณะ (2562) ที่พบว่า บรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามสามารถดึงดูดความน่าสนใจเมื่อผู้บริโภคพบเห็นและจดจำตราสินค้าได้ สีของบรรจุภัณฑ์ในแต่ละประเภทมีความแตกต่างเพื่อช่วยต่อการแยกแยะสินค้า และใช้ภาพประกอบเพื่อช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า

ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อตราสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, $SD. = 0.88$) และผลการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านป่าจั่ว มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, $SD = 0.71$) ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นการออกแบบครอบคลุมวัตถุประสงค์ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของดรณี แสงเดือน (2556) ที่ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการพิจารณาการตัดสินใจซื้อสินค้า ในด้านการใช้งานประกอบไปด้วย การคุ้มครองและป้องกันผลิตภัณฑ์ภายในจากปัจจัยภายนอก สามารถนำเสนอสินค้าและข้อมูลผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการอยากซื้อผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. การนำรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอชนเผ่ากะเหรี่ยง ที่ได้จากงานวิจัยไปผลิตในระบบอุตสาหกรรม เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ในระยะแรก อาจจะต้องลงทุนเรื่องการผลิตมากเพราะต้องผลิตเป็นจำนวนมาก เพราะการผลิตจำนวนน้อยจะทำให้ค่าเฉลี่ยของบรรจุภัณฑ์ต่อจำนวนชิ้นค่อนข้างแพง อาจจะต้องวางแผนการผลิตโดยให้การผลิตสามารถใช้บรรจุภัณฑ์ที่ผลิตออกมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในระยะยาวจะช่วยให้ผู้บริโภคมั่นใจถึงคุณภาพของสินค้าภายใน และยังสร้างการจดจำให้แก่ผู้บริโภค ทำให้เกิดการซื้อซ้ำ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มผู้ประกอบการลงทุนในด้านของบรรจุภัณฑ์ได้เร็ว และไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียเปล่าในการผลิตบรรจุภัณฑ์

2. ผู้บริโภคนอกจากจะให้ความสนใจไปที่การออกแบบโครงสร้างที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ที่สวยงามน่าสนใจ สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ รักษาคุณภาพของสินค้าในการขนส่งแล้ว และกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามทำหน้าที่ส่งเสริมการจำหน่าย อีกส่วนสำคัญที่ผู้บริโภคยุคปัจจุบันให้ความสำคัญแก่บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกแบบบรรจุภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึงการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจากบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบด้วย

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ ตาลกุล, มานวงศ์ ธนิกกุล, พัทธราภรณ์ ต้นจินดา, สิทธิชนน สิทธิชัยนันท์, ศุภชัย เหมือนโพธิ์, และศรวิชา กฤดาธิการ. (2562). การวิจัยเพื่อการพัฒนาออกแบบและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาบรรจุภัณฑ์พลาสติกไร่ก้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์**. 3(1), 77-88.

ฐาปนีย์ เครือระยา. (2563). **ปกากะเยอ**. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก <https://art-culture.cmu.ac.th/Lanna/articleDetail/1253>

- ดรณิ แสงเดือน. (2556). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับหมุยอ กรณีศึกษา ตำบล
ในเมือง อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญญรัตน์ ชีรหิรัญวัฒน์. (2564). ผ้าปักปากาเกะญอ สู่ภูเขาอาเซียน. ค้นเมื่อ 10
สิงหาคม 2564, จาก [https://thainews.prd.go.th/th/news/print_](https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG210613103941629)
[news/TCATG210613103941629](https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG210613103941629)
- ปิลันลน์ ปุณณประภา, พุทธิ ศุภเศรษฐศิริ, นพดล อินทร์จันทร์, และกิตติกรณ นพ
อุดมพันธ์. (2561). ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาต่อภูมิปัญญาและการสืบทอด
ผ้าทอไทยพวนบ้านใหม่ จังหวัดนครนายก. วารสารวิชาการนวัตกรรม
สื่อสารสังคม, 6(1), 159-168.
- พิมพ์ลักษณ์ ศรีมณฑา, และพัชร พิสิฏ. (2554). ภาพลักษณ์ตราสินค้าหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OPC) ในเขตจังหวัดนครนทบุรี: รายงานผลการวิจัย.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ยุพดี เสตพรรณ. (2544). ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : พิเศษวิชาการพิมพ์
- สายสุนีย์ สิงห์ศัน. (2564). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2563,
จาก [http://cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/154/4/](http://cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/154/4/C1_382036.pdf)
[C1_382036.pdf](http://cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/154/4/C1_382036.pdf)
- สาวิตรี สุวรรณสถิตย์. (2539). ศิลปะการทอผ้าไทย. ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2563,
จาก <http://saranukromthai.or.th>
- สุทธิศักดิ์ กลิ่นแก้วณรงค์. (2558). การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อผลิตภัณฑ์
OTOP. วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ, 63(199), 19-21.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์. (2555). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- โสธญา สัมเขียวหวาน. (2557). ศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตกระดาษอย่างง่าย
จากเปลือกกล้วยสดและจากผลผลิตเหลือทิ้งหลังการหมักเอทานอล.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเคมี
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Srirajlao, M. (2018) The study changed of villages name and identities
is reflected to Maha Sarakham Province. **Journal of Fine and
Applied Arts Khon Kaen University**, 10(2), 112-123.

สัมภาษณ์

อวรรณโพ วงศ์จุ. (28 กันยายน 2563). สัมภาษณ์. ผู้ผลิตสินค้า. ชนเผ่ากะเหรี่ยง
ปกากะญอ.